

UJ KELET

ESZAK-POLITIKAI NAPILAP

Glaser
B E R L I N N. 15.
Sachsenstr. 6.

Két tűz között

Hába, mi már csak nem tetszünk a liberálisok lapjának, az Infratireának. Volt idő, amikor azt hittük, hogy meg tudjuk érteni magunkat vele, voltak napok, amelyen mintha azonosította volna magát valamely felfogásunkkal, véleményünkkel, sőt kritikánkkal is, de rá kellett jönnünk, hogy az csak a pillanat kedvező sorszáma volt, mert a román lap ellenzelve ellenünk sokkal mélyebb okokban gyökerezik, semhogy mi azt megváltoztatni tudnánk. Nos, mi nem is iparkodunk többé megváltoztatni. Most megkezdésé, hogy ellenünk lássja a hatóságokat s a legszigorubb megterhelést követeli, mert állítólag olyasmikat írunk, „amiket szivesen olvasnak Budapesten.” E sorokkal sem akarjuk felvilágosítani az Infratireát. Nem, mi sem őt, sem a magyar nacionalisták lapját nem akarjuk meggyőzni, pedig a magyar újság ugyanazon a napon, amikor az Infratirea bevádol minket, azt írja róluink, hogy mi olyan és hűtlennél elhagytuk a magyarokat, magyarul szólunk őket és magyarul udvarolunk és hiszünk nekik az új impériumnak. Nem első eset, hogy a mi komoly és céludatos munkánkat, sokszor igen nehéz küzdelemünket, amelyet a zsidó nemzeti kisebbség érdekében folytatunk, pillanatra iparkodnak állítani jobbról is, balról is, és megpróbálnak tőlünk a társadalmi életben, ahol a zsidó nemzeti kisebbségnek kell vele, hogy egymással állítsuk a kétféle erősebb támadások hátterét, hogy kitűnjék, milyen minden konvencióellenes dumával harcolnak ellenünk az ellenfeleink. Ime ugyanazon a napon a tubuzgó román nacionalizmus azt a vádat hajtja hozzánk, hogy mi mindenképen a román hatóságok diszkreditálására törekszünk, tehát Budapest felé írunk, a magyar nacionalizmus pedig azt, hogy mi hűtlennél elhagytuk a magyarokat és mindent támadunk, amit az a szó jelent, hogy magyar és ez, hogy Budapest.

Az Infratirea egy kilakoltatásról írott cikkünkért haragszik, azt állítván, hogy bizonyos atrocitások, amikről az Új Kelet számolt, nem úgy történtek meg, ahogy mi megírtuk, vagy egyáltalán nem történtek meg. Többek között dési egy mondatunkat, amely állítólag így hangzott volna, hogy a hatóságok előtt „a Banca Nationala bankjeggyel a legjobb indok egy-egy kereset teljesítésére.” Mellesleg megjegyezzük, hogy mi az inkriminált mondatot soha is nem írtuk, az Új Keletben meg nem jelent, ha román kartársunk olvasta, másutt olvashatta. Ez azonban nem jelenti azt, mintha mi letagadnánk akarnánk, hogy nem egy alkalommal vélemény, sőt kritikát is merünk mondani a hatóságokról is. Nemegyszer, nem először és sajnos nem is utoljára tettünk említést kilakoltatási atrocitásokról. Ilyen atrocitások, mi fájjalunk a leginkább, valóban voltak és nagyon sok esetben zsidó testvéreink ellen. Amikor ezek az esetek még nem szörvénységek voltak, mint ahogy lojalisan elismerjük, hogy ma már szörvénységek, ep az Új Kelet volt az az újság, amely a legkérlelhetősebb hárdjártot indította az igazságtalan evakuációk és kintassítások ellen. Ez a lap az Erdélyben élő zsidóság egyetlen fóruma s há mi nem tesszük megunkéva testvéreink panaszait, ki tenné magáévá? Mi az egészséges kritikát nem rejtetjük soha véka alá és ha az Infratirea említette mondatot nem is írtuk le, leírtunk nemegyszer olyat, ami nem a hatóságoknak, de

egy-egy potentátoknak igen kellemetlen lehetett. Tettük ezt ugyanazzal a becsülettel szándékkal, amivel minden becsülettel román politikus és minden igaz gondolatu román hazafi purifikálni akar, erre minden tisztességesen gondolkodó nyilvános fórumnak törekednie kell és ha a hátsó gondolat olyan tiszta, mint a mient, amely az ország belső és külső hitelének a megőrzésére szolgál, csak hűvözölni lehet ezt a harcos gondolatot és nem okatlanul nekifordítani.

Igazán nem törődünk vele, ha az Infratirea denunciaciót és ellenünk lást és a hivatalos közegeknek akar lehetetlené tenni bennünket. És azzal sem törődünk, ha a magyar újság a magyar közvélemény előtt igyekszik minket befekéttetni. Nemcsak mi, de a hivatalos román gondolkodás, sőt a tisztánlátó magyar közvélemény is ismeri már a minket ostromló kőhajító gépek földalatti rugóit. Infratireának ez a régi antiszemitizmus, amely már-már politika s amely nem tud és nem is igyekszik szabadulni a régi ideológiától, amely a zsidó népet „gyűlölt idegen”-nek tekintette. A magyar laposka szintén politikából tájékozódik ellenünk, mert a zsidó nemzeti kisebbség csak a maga útján akar haladni. A zsidóság részéről ez nem provokáció és nem támadás, de egy világszerte jelentős nemzeti öntudat megnyilatkozása. Hogy mi hűtlennél elhagytunk volna valakit, ez demagógia. Az igazság az hogy visszatértünk önmagunkhoz. Az igazság az, hogy mi a magyarságot sohasem gyűlöljük. Amikor mi támadjuk a jelenlegi magyar rezsimet, nem a magyar népet támadjuk, hanem azt az uralmat, amely testvéreinket üldözi és kizsájtja magából. Ehhez jogunk van. És jogunk van megvédeni testvéreinket kisebb zaklatások ellen is anélkül, hogy a homlokunkra süthetnénk a Káinbélyeget, hogy mi az ellenség számára dolgozunk. Egyszer mindenkorra meg kell mondanunk, hogy mi a nemzeti utra térünk s onnan nem hagyjuk magunkat letériteni, sem ha jobbfelől támadnak, sem ha balfelől. Ha minden izgágaskodásra hallgatnánk, úgy járnánk, mint az eozpuszimese vándorai, az apa meg a fiu, akik végül a szamarat vették a hátukra. Nos, mi ismerjük ezeket az állatmeséket, ismertük már akkor, amikor Ezopusz megírta őket, sőt előbb és semilyen szamarat a hátunkra nem vesszünk. M ilyen fölösleges megterhelések nélkül akarunk haladni a magunk nemzeti célja felé, amely sohasem ütökzik bele a román államéletbe és sohasem a magyar kisebbség komoly érdekeibe. Az okvetetlenkedést, amely jobbról vagy balról nekünkugrik, leírcazzuk magunkról, mint egy nyári bogarat.

Nagy cionista miting Besztercén

— Az Új Kelet tudósítójától —

A dési cionista miting után, amelynek országos jelentőséget adott Glasner Móse kolozsvári főrabbi beszéde, a Zsidó Nemzeti Szövetség elhatározására vasárnap július hó 31-én Besztercén tartották meg a második erdélyi cionista mitinget. A főrabbival együtt Kolozsvárról és környékéről számosan mentek Besztercére, ahol hatalmas manifesztaációban nyilvánult meg a főrabbi iránt való megkülönböztetett tisztelt és a cionizmusért való lelkesedés. A hatóságokon kívül ezuttal a magyar és szász kisebbségek képviselői is megjelentek, ezzel is mintegy dokumentálva a zsidó nemzeti kisebbség jogainak elismerését. A mitingről a következő tudósításunk számol be:

A bethleni fogadtatás

A főrabbi hajnali két órakor indult Kolozsvárról több hiva kíséretében Beszterce felé. Az uton a számosúgyi vasut majdnem minden állomásán újabb vendégek csatlakoztak a kolozsváriakhoz. Reggel hét órakor Bethlenbe érkezett a vonat, amelynek állomásán Bethlen község egész zsidósága várta a főrabbit. Őriási „hedad” kiáltások reszkettettek meg a levegőt, amikor Glasner Móse tiszteletreméltó alakja a vasuti kocsit ablakában megjelent. Itt a főrabbi és kísérete leszállott. Dr. Engelberg Oszkár a bethleni csoport nevében, Raehmuth Israel a besztercei csoport részéről köszöntötte a főrabbit és a kolozsváriakat. Kornbaum Márk héberül üdvözölte őket, amit Glasner Móse főrabbi héber nyelven köszönt meg. A vendégek ezután Fried Abraham, a főrabbi egyik volt tanítványa meghívására, annak házába mentek reggelire. A virágokkal és galyakkal díszített ház udvarába sereglett az egész község, úgy hogy ez magában is egy kis gyűlés volt. A főrabbi felkászontötte a házigazdát és hosszasan fejtegette a zsidóság egységességének szükségét most, amikor ősi

hazánk újjáépítését akarjuk megkezdeni. Csodálkozok — ugymond, — hogy a chaszidok, akik minden világi megnyilvánulásban Istent keresik és Istent találják meg, hogy épen a sanremói határozatban, amely a zsidó nép egyetemét fogja új cspásokon a régi országba visszavinni, a régi vallást, a régi nemzeti életet újjáéleszteni és épen ebben a tényben nem látják meg az isteni gondviselést.

Dr. Krausz Miksa, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nevében köszönte Fried Abraham szeretetreméltóságát és dicsérte a bethlenieknek a cioni eszméhez való ragaszkodását.

A vendégek innen kocsin utaztak tovább Besztercéig, ahova délfelé érkeztek meg. A város határára, a vámnál a város zsidóságának apraja-nagya várta a főrabbit és kíséretét, akiket lelkes óvációban részesítettek. Dr. Ekelesz Miksa a csoport nevében üdvözölte a kolozsváriakat. A főrabbi néhány köszönő mondata után a vendégek a városba hajtottak.

A besztercei nagygyűlés

Délután 3 órakor a szász iparegyesület hatalmas dísztermében kezdődött a miting. A terem zsúfolásig megtelt zsidókkal, de számos más nemzetiségű is eljött, hogy végighallgassa a főrabbi beszédét. Kendeffy Domokos és Kendeffy Ödön a magyar szövetség részéről, dr. Kohner Arthur, Hochstaedt esperes, dr. Knaif Gusztáv a szászok részéről képviselték a nemzeti kisebbségeket. A hatóság részéről Rebreán városi rendőrfőkapitány és Algacsi Ottó alkapitány jelent meg.

A gyűlést dr. Ekelesz nyitotta meg. A románok — ugymond — hosszú éveken küzdöttek, agítáltak, harcoltak függetlenségükért és nemzeti önállóságukért; nekik a mi törekvéseinket meg kell érteniük. Jó állampolgárok akarunk lenni, ez minden politikai cselekedetünk első feltétele. Üdvözi a magyar és a szász

Ma kongresszusi delegátusválasztások

nemzetiségek képviselőit, akik szintén abból a körből kerültek, hogy nemzeti egyéniségüket az ország belsejéből és az állam alkotmányos kereteinek megfelelően, érvényre hozzák. Közéjük Glasner Móse főrabbi, aki nemcsak agitál a nagy tömeget, hanem prófétai elszántsággal áll az ország nemzeti eszelekvés védelmére, nem törődve a támadások záporával.

D. Krausz Miksa a Zsidó Nemzeti Szövetség nevében hangot adja, hogy Palesztina ma már túlnőtte az óhajok és ideológiák kerekéit, belépett a megvalósulás stádiumába és a prófétai jóslása valóság lett: „Öldölj szarvamat az éke és a földet megmivélő emberek váltották fel.” A munka már folyik is Palesztinában, de a diaspora zsidósága tartson össze és ne akassza meg szíjfelvonásával, kicsinyeskedésével ezt a nagy történelmi munkát, amelyért utódaink előtt kell felelni.

Kornbaum Márk héber beszéde után, amelyben az Aggudát belátásra és az oknáktól való harcok elhagyására szólította fel, Cibenor Manó a Ceira-Cion nevében üdvözölte a miting közönségét.

Glasner főrabbi beszéde

Most Glasner Móse főrabbi amelkedett szólásra, kifejtve, hogy a zsidó nemzeti eszme, a befogadó nemzetek államait mindenképpen erősíti. Ha a zsidóságra be tudjuk plantálni saját nemzetét megbecsülését, akkor ennek hatása az állammal szemben is mutatkozik fog. Az olyan állam, amely a nemzeti élet kifejlődését nem akadályozza, ezzel az eljárásával csak halás polgárokat nevelhet. Kötelességünk szolgálni minden erőnkkel az államot, de nincs állam, amely azt követelhetné, hogy ennek fejében tagadjuk meg kultúránkat és kultúránkat. A román állam ezt nem is követeli. Akik az ország sorsát intézik, nagyon jól tudják, hogy a hosszú háborúnak egyik legjelentősebb eredménye a nemzeti szabadság. Sok vér folyt érte; de folytunk tehát ezt az emberi, ezt a tisztá gondolatot az erőszakkal asszimilálódnak akarás posványába. Amikor Öfelségével volt az államot a kérdéskör bennünk, az uralkodó megígérte, hogy támogatni fogja nemzeti létünk konzerválására és felvirágoztatására való törekvéseinket.

Az aktuális kérdésekre áttérve, a főrabbi kifejtette, hogy nemzeti törekvéseivel, fájdalom, a többi rabbi mellett majdnem magára maradt. Terrorral, fanatikus propagandával némitják el a nemzeti gondolatot megindult munkát és nem tűrik, hogy az emberek útján, a többség véleménye alakuljon ki. A főrabbi aztán ismerteti a Zsidó Nemzeti Szövetség megalkulását, amely a nemzeti gondolat jegyében jött létre. Nyomban azonban a vallási aggályok

örve alatt, szakadást akartak provokálni azok, akik nem értették meg az idők intelmeit.

Egy adoma — mondta Glasner — legjobban megvilágíthatná ezt a kettéválási folyamatot. Egy templomban, ahol minden imát misrach felé mondtak el, szokásban volt, hogy épen az esti imát nyugat felé fordulva elmondták. Egy idegen, aki előtt érthetetlen volt ez a szokás, érdeklődött a különbségre. Imarendés után és egy öreg emberhez fordult, s miniatán a többiek nem tudták annak magyarázatát adni. Az öreg elmondta, hogy valamikor — imakönyvek híján — a templomban kifüggesztett tábláról mondták el a különböző imádságokat. A Marivimát tartalmazó tábla a nyugati falra volt elhelyezve, az ájtatoskodó közönség tehát nyugat felé fordulva mondta el az imát. Később imakönyveket vezettek be, a táblák lekerültek a falakról, de a közönség tagjai megszokásból megtartotta a nyugat felé való fordulás szokását.

Igy vagyunk a vallástudományi dolgokkal ma is. Valamikor a hitközségek teljesen, minden tekintetben autonóm testületek voltak; egyiknek a másikhoz sem köze nem volt. Később, a zsidó kongresszus alkalmával, bizonyos közös ügyek, közös szervezet megteremtését követelték. Minthogy a kongresszus, a papok, a hitközségi alkalmazottak minősítését is hatáskörébe akarta venni és minthogy az ortodoxoknak a részben vallási aggályaik voltak, kiválták a kongresszusból és a saját programjuk megvalósítása érdekében végrehajtó bizottságot választottak. Nem kutatom most, hogy a végrehajtó bizottság mennyiben felelt meg hivatásának, mennyiben járult hozzá akár az alkalmazottak kvalifikálásához, hiszen még a possonyi Jesivára sem volt befolyása, mert az az állam felügyelete alatt működő intézet volt és éppúgy elláthatta a haladó, mint a konzervatív hitközségeket papokkal és hitközségi tisztviselőkkel. De annyit megállapíthatok és válem együtt mindenképpen, aki figyelemmel kísérték az ortodox jorda működését, hogy ez negatív volt, inkább védekezés a neolog szervezet ellen.

Most, hogy a csatlótt részek leszakadtak Magyarországról, a neolog országos szervezet a részek számára megszűnt, mi ok van tehát külön ortodox szervezetre? Akik tehát mégis a Zsidó Nemzeti Szövetség ellen, amely magában foglalja az összes hitközségi alakulatokat, küzdenek, ezzel a ténnyel a zsidó nemzeti ellen akarnak frontot csinálni. A cionizmus nem foglalkozhatik rituálékkal, mert ebből a legnagyobb fontosságok, a legkülönbözőbb összehasonlítások támadna.

A főrabbi aztán az egész világ zsidó-

sa, nagy tekintélynek örvendő Garei rebbe, velét olvasta fel a Chaderech című lapból. A rebbe hívei számára kötelezővé teszi az Erec Jisraeleben való letelepülést és kifejti, hogy vallási aggályai senkinek ne legyen; a vallást Palesztinában csak mélyíteni lehet, elveszteni soha sem.

Tudtunk gyermekünket mesterségre, — fejezte be beszédét Glasner. — A talmud mondja, aki nem fogja mesterségre fiát, az utonállásra tanítja. Erős generációt, dolgozót, a termelésben kedvet találó, izmosat és egészségeset kell nevelni. A munka jegyében történjen a zsidóság nevelése, a munkát írjuk fel zászlónkra! (Hatalmas hadad kiáltások.)

Egységes zsidóságot!

A főrabbi beszéde után dr. Efraim Sonnechein előbb héberül, majd németül fejtegette a zsidó ellentétek kiküszöbölésére irányuló akciókat, amelyekben nem szabad kicsinyeskedésnek teret engedni. Zsidóorszag felépítését csak egységes zsidóság hajthatja végre.

Azután Weinberger Jenő rendkívül érdekes és lebilincselő beszédben kritizálta a sanremói határozat szövegét, amely homályosságával sok ellentétet magyarázatra ad okot. A gonviselés újját látja abban, hogy a rabbi között Glasnernek is vannak, olyanok, akik átérzik a kor szellemét, akik nem kicsinyes szempontokból ítélnek, akik világmozgalmunkban, egy nép örökkévalóságának akarásait veszik észre, akik lelkesíteni tudnak, mert maguk is lelkesednek, nagy és nemes ideálokért. Ha nem lennének Glasnerok, akkor a zsidó fiatalok a nép ellenségét látna a rabbiában. (Helyeslés.)

Ezzel a mitig befejeződött.

A közönség a Hatikvah előnéklésével, szíjjelcsordított az utcán. Este kilenc órakor a Frits-áttérben 150 terítékű banket volt, melyen a város színe-java megjelent. A pohárköszöntők a cionizmust és a főrabbi életét.

Oroszország fizeti a cári adósságokat

Reval, július 31. (R. T. I.) Lenin elhatározta, hogy elismeri a cári adósságokat, mert reméli, hogy ennek ellenében a nagyhatalmak kéznek lesznek ellen a orosz birodalom segitani. Ebből a célból Lenin értekezletre hívta össze az összes érdekelte államokat, megállapíták az adósság nagyságát és a fizetési módokat. Lenin számít arra is, hogy sikerülni fog a konferencián megteremtteni a gazdasági kapcsolatot Oroszország és a többi európai állam között.

Támár

— Kis regény —

Írta: Glasner Móse (25)

— Hát te is ugy gondolod, hogy igazán megéget? — kérdezte Támár és hangjában mintha valami öröm csendült volna.

— Avagy nem látod-e magad is, — felelt későbeesetten Chira, — hiszen a gyújtók már gyujtják is alattad.

— Am jó, — mondotta Támár. — Mondjad meg, derek Chira, az ebreus Judának, hogy attól az embertől, akié mindez, lettem én anyává Jisraeleben. Nézz csak meg, hatalán megösmerné, hogy kié ez a pecsétgyűrű, ez a hálványkép és ez a bot.

Es Támár, lassan kiszedte fátyla alól az elrejtett dolgokat és lenyujtotta Chirának. A derek Chira, csak jóvártára értette meg a dolgot, de akkor aztán úgy megértette, mikor a pecsétgyűrű vésetére esett pillantása, hogy örömeiben nagyot rikoltott és odaakart rohanni Judához. De mégis, meggondolta a dolgot, felreparancsolt a gyújtókat és máltóságos lassúsággal közeledett Juda felé.

— Azt erezni a te Támár menyed, — szólott hangosan Judához és azaval olyan súlyosan hangzottak el, mint amikor királyok bírnak hoz közönsé szót, — hogy az ember, akié mindez, tette őt anyává Jisraeleben. Ime nézzed meg, hatalán megösmernéd, hogy

kié mind e pecsétgyűrű, mind a hálványkép és mind e kemény bot.

Juda vajul kapott a gyűrű és a bot után, szeme meredten hámlt rá és melléből tojtott nagy kiáltás tört ki:

— A Timnabéli kadása!

Támár fölesapta arcáról a fátylt és remegő halk hangon mondotta:

— Igen, a Timnabéli kadása.

A pásztorok meglepetve nézték. Lelketrontóan szép leányarcon, valami idegen, eddig nem látott szépség ömlött el: az anyaság meleg szent szépsége.

Juda úgy érezte, mintha térde megrögyött volna és szédülés fogja el, de aztán kitört belőle a enilaj erő és, kacagva rohant a máglya felé. Mikor pedig odaért, térdre hullott a máglya előtt, két karját kiterjesztette az ég magas boltozata felé és Juda fölemelte az ő hangját és assjáról hangos ujjongással ömlött a szó:

— Bizony, hogy igazabb volt ő mint én halljátok ezt ti fegyveresek és csudálkozotok Juda pásztorai, dicserjétek az Asszonyt. Ki az, aki előtt pirulnak a gőgösök és megazgyenyülnek az igaztalant akérok? Fölemeli a porból az esett lelkiüket és a hűbenakadtakat megfürdözteti az ő tisztaságában.

Halljátok ezt ti fegyveresek és ujjongjátok elébe Juda pásztorai dicserjétek az Asszonyt.

Mert megmentette az ő népét a haláltól, szememet a könyvtől

és lábamat a botlástól,

fiat szül a ház meddőségében,

Jakób leánya ő, aki örvendez a gyermeknek.

Királyok születnek az ő csókjából

és prófétákat fogan az ő öle

halljátok ezt ti fegyveresek és ujjongjátok elébe és anyának dicserjétek őt Jisraeleben.

A pásztorok mozdulatlan elcsudálkozással ültek tevéik hátán és kört vonó sorukon halk morajjal zúgott végig:

— A Lélek szállotta meg őtet, a Lélek beszél baldle!

Támár pedig ott állott a máglya tetajén és ragyogó, mosolyos arcán holdog bőséggel omlottak végig a könnyek. Az adullami Chirának kellett Judát észére téríteni.

— Juda, — mondotta neki sugva, — Támár még mindig a máglyán áll.

Juda fölugrott, kemény arcán nagy magamardosások látszódtak és két öklével varta a mellét.

— Oh Támár, — mondotta, — miért kellett eddig is várnod és majdhogy bűnhé ejteni az én lelkemet?

Támár az ég felé fordította arcát, mivel hogy röstelte a könnyeit és úgy mondotta:

— Mert tudni akartam Juda, hogy az ebreus Jakób fia, igazán gondolja-e az ősök törvényeit és ki akarja-e irtani a gonosz az ő

Beniczky lakásáról elvitték a kompromitáló aktákat

Fegyveres házkutatás. Tisztek támadó kísérletei. Beniczky tovább folytatja a harcot

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, jul. 31. A Horthy-Beniczyk párbaj kezd élet-halálra menni. Beniczky nap-ol-napra a legkíméletlenebb támadásokat irányítja Horthy ellen és a felhozott vádakot le sem merik tagadni, mert Beniczky mindent aktákkal bizonyít. Ebbe a kurzus fog beledögleni — mondotta többek között Beniczky, a kurzus tehát fékevesztetten védekezik. Beniczky lakásán egyenruhás emberek házkutatást tartottak, egész levelezését, valamint összes iratait, köztük a különítmények gyilkosságaira vonatkozó aktákat is lefoglalták. Nem lehet tudni, hogy melyik hatóság küldte ki a fegyveres embereket. Lakásáról a telefonját kikapcsolták. Az esti órákban Beniczky el sem hagyhatja lakását, mert annak környéke tele van cirkáló, fegyveres katonatisztekkel.

A Beniczky lakása ellen vezetett támadásról nyilatkozott a nemzetgyűlésen Ráday fedőben belügyminiszter. A dolog szerinte nem úgy történt, ahogy azt Ugron Gábor bejelentette. Tudott arról, hogy tüntetés készült Beniczky ellen, de azonnal intézkedett és a tüntetés el is maradt. A vadászászlóalj tisztjei levelet küldtek Beniczkynek, amelyben lovagias elégtételadásra hívják fel. Hegyeshalmi kereskedelemügyi miniszter is nyilatkozott s kijelenti, hogy Beniczky telefonja nem volt kikapcsolva, a kérdése s alkalommal csupán kapcsolást nem kapott. Szigorú vizsgálatot indított annak kiderítésére, hogy miért nem adtak Beniczkynek összeköttetést.

Beniczky szólalt fel s elmondta, hogy előző nap este is tisztek akartak a lakásába menni, de feltartóztatták őket. Erre levelet küldtek neki, amelyet később fog a Ház elé terjeszteni. Beniczky lakását rendőrök és dektívek őrzik.

Budapesten nagy rémületet keltett az a plakát, amelyet az Ébredő Magyarok ragasztottak ki a cenzura megkerülésével. A plakát a Pallas-nyomdában készült, amely a Központi Sajtóvállalat tulajdona. A plakát szerint a hazaárulóknak, országotronoknak pusztulniuk kell és pusztulniuk kell úgy, hogy irmagjuk se maradjon. Perazé ezek közé a hazaárulók közé tartoznak azok, akiknek „szörnyen fáj az a magyar népiélet, amely a Duna-Tisza közén elbánt egy pár vezeti kutyával.” Névszerint is felsorolja a plakát mint hazaárulókat Beniczkyt, Dródyt, Ruppertet, Kerkeest, Giessweint, Raszayt, Kasnyát, Váxsonyit, Persiant s Miklóst, de vádolja az egész nyílt és titkos hálózatot kezdve a diszkreterektől, le egészen a bécsi Jövő és Magyar Újság talmudistáig.

kebeléből. Mert ha nem, ha csak játékos próbatétel lett volna ez a mágiya, bizony, hogy én magam éretem volna paráználak magamat a te magzatod terhében és két kezemmel gyújtottam volna meg magam alatt a mágiát.

Juda nem bírta tovább, melléből kitört az ujjongó nagy megdöbbenés:

— Ime, az ebreus Asszony!

És ebben a pillanatban valami csudálatos történt. A délutáni menyboltozaton színes pompában jelent meg, lelkek gyönyörűsége a szírvány és olyan volt az, mintha istennek dicsősége ragyogó szent koszoruban lebegne a mágián álló asszony feje fölött.

A pásztorok rábámultak a szírványra, astán mintha parancsokra, leugráltak tevéik hátról, a kötőféket kezükbe szorították, arecal laborultak a földre és szájukon kirobbant a csudabíró áhitat:

— Szent nő, dicsőség a szent nőnek.

Juda két erős karjával úgy emelte le Tamar-t a mágiáról, mint aki isten közelségét érinti az asszony testén és meg-meg dobbanó szívvel vezette a sátorra felé. A pásztorok pedig fölugrottak, köréjük tolongtak, mindegyik megakart érinteni a Tamar fehér fátylruháját és úgy ujjongtak elébe: szent nő, dicsőség a szent nőnek.

— Nem, — mondotta Tamar halkán és Juda arcára emelte mosolyos, ragyogó szemét, — csak egy szerető, boldog ebreus asszony.

A nemzetgyűlés Rakovszky István lemondását az elnöki állásról hozzászólás nélkül tudomásulvette. Utódja személyében még nem történt megállapodás. A parlamenti tudósítók szindikátusának küldöttsége előtt Rakovszky kijelentette, hogy a körülmények megváltozásával lelkiismerete nem engedte meg, hogy helyén maradjon. Meggyőződése az, hogy sokminden nem következett volna be, ha a sajtószabadságot nem szorították volna béklyóba.

Megalakul a szállítócégek szövetsége

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Az áruforgalom reorganizációjának első feltétele: a vasúti szállítás javítása, az utóbbi időben kétségtelenül észlelhető. A CFR, noha a vagonkiutalási eljárás torturájával még mindig nyugtalanítja a kereskedőket, sok esetben mégis tanujelét adta konszolidációs törekvéseinek. De az államvasutak minden jószándékát és jó intézkedését lerontják és dezavualják az egyes vámhivatalok, amelyek működésükben gyakran önkényesek, ötletszerűek és épen ezért gazdaságilag romboló hatásúak. Bizonyos, hogy a felsőbb hatóságok is hibásak, amelyek rövid időközökben változtatják rendeleteiket és különösen a vámtarifánál és a vámtéchnikánál észbe tarthatatlan variálásokat végeznek. De ezt a nagy hibát is tetézik az egyes végrehajtó vámhivatalok közönyükkel és felületességükkel.

A hibák és bajok egész sorozata vetődik fel nap-nap után a Magyarországon, Csehszlovákia és Jugoszlávia felé történő szállításoknál. Királyháza példálul jelenleg mintegy ezeröttszáz vagon Romániának szánt áru vesztéggel, amelyeket Csehszlovákia nem akar átengedni Romániába, azzal az indoklással, hogy a CFR több vagonnal tartozik a csehszlovák államvasutaknak. A CFR vezérigazgatójának mulasztásáért tehát számtalan románai kereskedőnek és iparosnak kell anyagilag súlyosan szenvednie.

A vámhivatali és határforgalmi anomáliák megszüntetésére legújabbán a nagyváradi szállítócégek komoly lépésre határoztak el magukat. Szűkebbkörű értekezletükön kimondták, hogy megalakítják a határvárosok szállítócégeinek szövetségét, amelyet később országos egyesületté fejlesztenek. A szövetség augusztus 6-án, vasárnap tartja alakuló gyűlését.

Zsidók! gondoskodjatek a Kaddistokról! Adakozzatek a Tarbutra!

Tizenmegyedik fejezet

És ezek Judának, a Jákób fiának, az Izsák fiának, az Ábrahám fiának nemzetségei: Judának fia volt Pérec és Zérach ikerfiak, akiket szült nékie Tamar az ő feleség-menyje. És Pérec fia volt Checrón és Checrón fia volt Rám és Rám fia volt Aminádáv és Aminádáv fia volt Nachsón, mindkettő a Juda törzsének fejedelmek, az Egyiptomból való kivonulás napjaiban. És Nachsón fia volt Szalmá és Szalmá fia volt Bóáz és Bóáz fia volt Óvéd, akit szült nékie a moabita Ruth, ki is a Móáb nemzetségéből származott, ugyanama Móáb nemzetségéből, aki Lótnak, az Ábrahám testvéröccse fiának volt szülője. És Óvéd fia volt a Jisai Bét-Halachmi és Jisai fia volt Dávid, aki is király volt Jisraélben és nagygyá növelte hatalmát Jerusálim városában. Ugyanama Dávid, akitől irva vagyon: „Ime így szól Dávid, a Jisai fia és beszél a férfiu, aki megalapította Jákób istene fölkejtjének uralmát és Jisraél dalainak dalolója.” És akinek koronás fia eljövendő, hogy újra fölragyogtassa Cionnak fényességét és egybegyűjtsé az ő népének szétszórtjait a föld négy sarkáról, hogy örvendenének az igazak és megvigasztaltatnának a Cionért és Jerusálimért gyászolók, hamar, még a mi napjainkban, — Amen.

Vége.

A washingtoni konferencia programja

Balfour megy Washingtonba — Az antant válsága — Olasz javaslat a felszüllezia kérdés megoldására

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, július 31. A washingtoni konferencia előkészítése se foglalkoztatja most az amerikai kormányt. A „Times” közli, hogy az amerikai kormány már válaszolt a japán kérdésekre és válaszában kijelentette, hogy többek között a washingtoni konferencia a Csendes-Oceán kérdéseivel kivül a távoli Kelet problémáit is meg fogja vitatni. Azokat a kérdéseket, amelyeket a versaillesi békeszerződés már tisztázott, mint például Santung és Szibéria kérdését, a washingtoni konferencia nem fogja é-inteni. Épenigy

nem tárgyalja Jap-sziget kérdését sem,

mert ez Washingtonnak és Tokiónak külön ügye. A „Daily News” washingtoni jelentése szerint a tárgyalások anyagát, eltérően a versaillesi tárgyalásoktól, nem fogják cenzura alá vetni. Washingtonban nem látnak szívesen, ha Lloyd Georgeot a tárgyalásokon Lord Curzon helyettesitené, mert Curzon a régi diplomáciai iskolához tartozik, hiva az angol-japán szövetségnek és az ő megjelenése könnyen félreértést kelthetne a konferencián. Ezért Londonban már el is határozták, hogy Lloyd George helyett nem lord Curzon, hanem

Balfour megy Washingtonba.

A „Lokalanzeiger” londoni tudósítója a főtanács közeli napokban megtartandó tanácskozásainak anyagával foglalkozik. Ez a lap úgy tudja, hogy a főtanács nemcsak Felsőszüllezia kérdésével, hanem a Rajna vidéki szankciókkal is foglalkozni fog. Tárgyalni fogják a háborus bűnösök elleni intézkedéseket. Valószínűleg szó lesz a közeli Kelet ügyéről és a washingtoni konferenciáról, amelyen a Csendes-Oceán problémájáról fognak tárgyalni. Chamberlain az alsóházban kijelentette, hogy

pontos információkat nem adhat még a főtanács konferenciájának programjáról.

A „Petit Parisien” londoni tudósítója közli, hogy hivatalos angol körökben a főtanács ülését egész rövid időre tervezik. Remélik, hogy a főtanács ülésére a szövetségesek már minden kérdés tisztázásával mehetnek el. A felszülleziai szövetséges csapatok megerősítésének kérdésében eddig egyetlen lépés sem történt. A francia és angol kormányok nem változtattak eddigi politikájukon. A londoni francia nagykövet tegnap új és rendkívül energikus hangon instrukciókat kapott Párisból. A londoni francia nagykövet közölte az angol kormánnyal, hogy Franciaország minden körülmények között meg akarja erősíteni felszülleziai csapatait.

A „Chicago Tribune” diplomáciai munkatársa írja: Hivatalos francia személyiségek is beismerik, hogy a francia kormány a versaillesi békeszerződés értelmében nem ragaszkodhat ahhoz, hogy a német kormány átengedje a francia csapatokat Németországon.

Németország feltétlenül be akarja várni a főtanács döntését,

amely már nem késhe soká, mert a főtanács tíz napon belül befejezte tanácskozásait. A lap még közli, hogy a londoni amerikai nagykövetet fogják felkérni arra, hogy a felszülleziai kérdésben az amerikai kormány tanácsadó beavatkozását kérje. Angol kormánykörökben nem titkolják, hogy az antant nagy válság előtt áll. A háboru kitörése óta

a szövetségesek még nem mentek át ilyen válságon,

mint amilyent most a francia kormány agresszív magatartása idézett elő. Tegnap a francia kormány a felszülleziai kérdésben minisztanciaot tartott, amelyen megvitatták az angol álláspontot. Ezután az olasz javaslattal foglalkoztak, amely a tisztán lengyelek által lakott területet két Lengyelországnak szánja, míg Pless és Ribnik kerületeket Németországnak ítéli oda. A főtanács valószínűleg az olasz javaslatot

A görög hadsereg bevonul Konstantinápolyba

Görögország Konstantinápolyt akarja — A görögök kisázsiai sikerei

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris július 31. A „Daily Cronicle“ a görögök kisázsiai sikereivel foglalkozik és felveti azt a kérdést, mi történne ha a görög csapatok támadási iránya Konstantinápoly felé fordulna? Görögország súlyos taktikai hibát követne el, ha megkísérelné, hogy Konstantinápolyt ellen irányítsa támadásait. Konstantinápoly semleges terület, szövetségi csapatok védik, amelyek ellentállás nélkül a várost semmiesítve sem adnák át a görögöknek. Az angol kormány Görögország és Törökország háborújában semleges volt, még titokban sem támogatta egyik hadviselő országot sem. Görögország az antant akaratával találna szembe magát, ha seregeitől elkábítva Konstantinápolyt ellen vonul.

Az angol lap cikke az angol kormány felfogását tükrözi vissza és válasz az athéni lapok legújabb akciójára. Az athéni sajtó — a Venizelosz-párti lapok is — azt hangoztatják, hogy Görögországnak ki kell használnia a kedvező harctéri helyzetet és meg kell szállnia Konstantinápolyt. Ezek a cikkeket sugalmazották, mert a görög kormány szeretne bangulatot kelteni a Konstantinápolyba való bevonulás mellett. A Venizelosz-párti lapok is ünneplik Gunarisz miniszterelnököt, akinek, mint írják, volt bátorsága kimondani, hogy Konstantinápolyt meg kell szállnia Görögországnak.

Harmincötmillió ember éhezik Oroszországban

Tetőponton a válság — Megáll a munka az éhség miatt

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Kopenhága, július 31. A „Politiken“ helységi munkatársa hosszú tudósításában számol be az inséges Oroszország katasztrófájáról. A falvak lakossága az éhség és a pusztító betegségek elől a városok felé özönlik. A legtöbb falu lakóinak negyödödrésze különböző ragályokban megbetegedett. Egyetlen körletben, amelyben harminckilencezer ember lakik, július első felében

7200 ember halt meg a rossz táplálkozás következtében.

Vjatka és Ural kormányzóságokban az élelmezési és közegészségügyi viszonyok elviselhetetlenek. A „Pravda“ jelentése szerint az élelmiszerkészletek annyira megcsappantak, hogy a népbiztosok tanácsa Moszkva és Pétervár lakosságának már harminc százalékát kenyérral sem tudja ellátni. Ugyancsak a „Pravda“ írja, hogy az élelmiszerhiány következtében a munkateljesítmény a legminimálisabbra süllyedt. A petrolumtermelés teljesen megszűnt, a fémipari gyárak egymásután szüntetik be üzemüket.

Az ehezők száma felületes számítások szerint is meghaladja a harmincötmilliót.

A parasztság székhátborokban a városok előtt tanyázik, a városok azonban a parasztokat nem engedi be, mert se lakással, se élelemmel, se gyógyszerrel nem tudják ellátni őket. Szovjetország helyzete még sohasem volt olyan súlyos, mint most. A szovjetkormány hatalma inog.

Herbert Hoover az amerikai segítőbizottság nevében egy millió gyermek és beteg számára ruhat és élelmiszert ajánlott fel a szovjetkormánynak. A segítőbizottság kikötötte magának, hogy megbízottjai szabadon mozoghassanak Oroszország területén, hogy a kormány befolyása nélkül segítőegyesületeket szervezhessenek, hogy fajra, vallásra és osztályra való tekintet nélkül

a segítségben mindenkit részesíthessenek

és végül megígéri a segítőbizottság, hogy kiküldött megbízottait semmiféle politikai kérdésbe beavatkozni nem fogják.

Gunarisz miniszterelnök tájékoztató jelentéseket küldött az át a szövetségi kormányokhoz. Jelentéseiben részletesen a kisázsiai harcok eredményeit, amelyek döntő sikert jelentenek Görögország számára. Az amerikai katonai bizottságnak a vezetője, Wallenberg ezredes, aki a kisázsiai fronton járt, most tért vissza Athénba, ahol a külföldi lapok tudósítóinak beszámolt a harctéri helyzetről. Elmondotta, hogy a görög csapatok bámulatos eredményeket értek el a fronton és hogy Kemal csapatai visszavonulásának nem kizárólag az ellenség nyomása volt az oka, hanem magasabb katonai elgondolás is. Kemal pása olyan nagyarányú haditervet gondolt ki, amely, ha a görög vezérkar nem számol minden eshetőséggel, végzetes csapást mérhetett volna a görög hadseregre.

Anglia már hetek óta tárgyalásokat folytat Olaszországgal a keleti kérdésről. Az angol sajtó ismertette már azokat az engedelményeket, melyeket Anglia Olaszországnak tett a keleti kérdésben, hogy az olasz kormányt a maga politikájának támogatására megnyerje. Az olasz kormány és az angol kormány között a keleti kérdésben létre is jött nagyjában a kompromisszum. Londoni lapjelentések szerint a román kormány élénk érdeklődéssel figyeli ezeket a tárgyalásokat. A román kormány kijelentette, hogy ezeken a tárgyalásokon szívesen részt akar venni.

A kongresszusi delegátusválasztások Kolozsváron ma, kedden délután 2-8-ig és szerdán 2-9 óráig lesznek a Chebra Kadisa irodájában. A szavazók kéretnek, hogy sékelynyugtájukat vigyék magukkal.

Kongresszusi hírlap. A XII. cionista világkongresszus tartama alatt hivatalos napilapot fog kiadni, amely körülbelül tízszer fog megjelenni. Minden egyes szám kimerítő ismertetést fog hozni a tárgyalásokról. A teljes kiadás előfizetési ára keresztükötés alatt 25 cseh korona. Megrendelhető: Büro des XII. Zionistenkongressses, Karlsbad, Schützenhaus.

A népliga alelnöke Kolozsváron. Tegnap Kolozsvárra érkezett Dickinson londoni anglikán püspök, a „népliga-egyesületek szövetségének alelnöke. Dickinson püspök a nemzeti kisebbségek helyzetét tanulmányozza és főleg azt vizsgálja: részesülnek-e a nemzetiségek mindazokban a jogokban, amelyeket a népliga alkotmánya részükre biztosít. A háború befejezése óta ez az első eset, hogy a népliga a változott területű, vagy újonnan alakult államok nemzetiségi viszonyait ellenőrzi. Dickinson püspök dr. Stoica bukaresti külügyminisztériumi titkár kíséretében teszi meg tanulmányútját és segítségével igyekszik az összes mértékadó tényezőket behatóan érintkezni. Dickinson püspök kolozsvári tartózkodása alatt már több látogatást tett és előreláthatólag mára be is fejezi itteni munkáját. A népliga alelnöke Kolozsvár után Er. ély többi városát meglátogatja.

Román vasuti vonal az Adriatengerhez. Belgrádból jelentik: A jugoszláv és a román kormányok között tárgyalások folynak új vasutvonal kiépítéséről, amely Romániát összekötné az Adriatengerrel. A vasuti vonal Jugoszlávián át vezetne, de megépítéséhez új Duna-híd volna szükséges.

A marokkói helyzet

Páris, július 31. (R. T. I.) A „Jornal“ szerint a spanyol kormány kénytelen lesz békét kötni a lázadókkal. Az „Echo de Paris“ szerint viszont a spanyolok 80.000 fős expedíciós sereget küldenek Marokkóba.

A Duna-konferencia munkája

Páris, július 31. (R. T. I.) A „Le Temps“ írja: A nemzetközi Duna-konferencia, amelyet a békeszerződésben megbíztak a dunai hajózás és a Duna-úton való közlekedés összes kérdéseinek megoldására, befejezte munkáját. Az előkészítő bizottság javaslatait valamennyi állam elfogadta és aláírta.

PISZC

(—) Kojun professzor úgy látszik nagy kujon.

Szeret ki-kiroccani a tilosba és vásott gyermekek módjára örül a lelke apróbb és nagyobb csinytevésnek. Ez a Kujon Kojun az eperjesi tanítóképző intézetben működik és teljesen „egyéni módszer“, vagy mondhatnók „egyéni akció“ szerint preparálja a lelkét a fiatal preparandistáknak. Pestalozziti és elveit régen túlhaladta a korszellem, mondja kóros szellemességgel Kojun tanár, új alapelveket kell a nevelésbe vinni. A nevelés célja az életre való előkészítés, az életben pedig mit lát manapság egy rövidlátó professzor? Tohozódó zsidógyűlölet és gyűlölködő antiszemizmust. Szórakoztató előadást is tart róla, melynek konkluziója, hogy a nevelés egyetlen alapelve manapság csak az antiszemizmus lehet. Így indítja utnak a sötét falukba a kultúra és a felvilágosultság fákhahordozóit, a nemzet nap-szamosait: a tanítókat kétségtelen, hogy Kojun ur ezáltal egy kicsit visszaélt. Mintegy öt-hatszáz évet visszaélt. Az inkvizíció idejében főmáltóságot kapott volna érte, most pedig megkapta a inkvizíciót, egy fegyelmi eljárás alakjában. Ez egyszer legalább is tanul, még pedig a saját kárán. Ha már annyi kultúrviivmányból és könyvből semmit sem tudott tanulni.

*

„Kedves olvasó, úgy-e nagy nyugalommal gondoltál arra, hogy a háboru végetért s a békét, úgy ahogy összetoldozták. Hallod ugyan, hogy a török és a görög birkózik egymással, de majd kibékülnek azok is. Mondok én valamit. X. bankigazgató igen humoros butaságokat szokott komolyan mondani. Egyik kollegájának súlyos gégebaja volt és az orvosok Tirolba küldték. Hazajött makkegészségesen, de még nem járt be a bankba. Fizetését a felesége vette fel. Minthogy itt járt, beszólt X-hez, akivel egy társaságha járt. „Nagyságos asszony, hogy van Géza barátom?“ „Köszönöm kérdését, jobban.“ „Nagyságos asszonyom, — szól X, — csak ne tessék reménykedni. Én beszéltem a professzorral, aki Gézát kezel s az azt mondta, hogy menthetetlen.“ Hát kedves olvasó, csak ne tessék reménykedni, hogy a háboru végetért. Hisz a brit dominiumok már a jövő háborura flottát építenek.

*

Beniczky újra interpellált. Interpelláció-hadjáratában a düh és a gyűlölet robbanó lövegeit röpteti a kormány táborára. Olykor megéjtve egy golyó és élesen szisszentve elfut a kormányzó szent és sérthetetlen személye mellett. A keresztény Beniczky, a keresztény kurzusnak ez a harcias, dőlceg leventéje, aki nem mindig átkozta a kurzus véres kezét, mert még nemrégén maga is könyökkel vájkált az emberek életében, a feneketlen politikai bosszúból, a hatalomért való égő vágyódásból gyalázta azt a régi gyalázatot, amelyek fertője az ő politikai büneiből is szélesedett ki ennyire. De még ez az elvakult Beniczky is, — aki nem tulságosan válogató harci eszközeiben, nem ragaszkodik a parlamenti hadviselés nemzetközi eszközeihez, robbanó lövegei mellett nem veti meg a bűzös gázbombákat se, — bizonyos kérdésekben keztyüs kézzel hadakozik. Megértő lélek, nem tudja megtagadni egészen magát. Azt mondta legutóbbi offenzíva-interpellációjában, hogy azt még csak megérti, ha a zsidókat megverik: csak az ellen háborodik fel nem keresztényi erkölcsre, hogy a megvert, — érdem szerint megvert, — zsidók pénzét is elveszik. Milyen naiv lélek ez a nemzeti Beniczky. Hogy kimeresztette szemét a csodálkozástól, amikor megindta, hogy a megvert és le-mészárolt zsidók pénzén a nemzeti hősök: a Héjjások és Prónayak osztozkodnak. Ha még csak megvernék, ha még csak megölnék a zsidókat, ez tisztességes erkölcs lenne, — de a pénzüket is elveszik! Beniczky felsóhajt: hogy süllyedt a nemzeti „keresztényi“ erkölcs! Mert verni szabad, ki-nozni, ölni — zsidót. Pénzt elvenni tőle, rabolni nem szabad, — ha azt más teszi.

Nagyrománia új cimere

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A hivatalos Monitorul Official következőkben adja a román királyság új cimereinek leírását: Nagyrománia új cimere lényegesen különbözik a régítől, mely mint heraldikai, mint pedig történelmi szempontból hibás volt.

Az új cimere három paizsra van helyezve: a nagy, közép és kis paizsból. A nagy paizson kék alapon vörös csőrű és körmű arany sas van, csőrében arany keresztet, fején pedig az arany királyi korona, jobb lába karmai közt kardot, a balban pedig liliososfejtő jogart tart. Ez a román sas, a román királyság jelképe. A sas mellett van a közép paizs, mely öt mezőre oszlik, s ezeket az öt egyesült testvérország cimerei foglalják el.

Fenn jobbra van a régi királyság, a Tara Romaneasca cimere, kék mezőben arany sas, csőrében keresztrel, (de korona nélkül) jobbra tőle arany nap, balra arany ujhöld. Ettől balra a régi moldovai fejedelemség cimere, melynek alkotórésze volt Bukovina és Besarabia is. Vörös alapon fekete ökörfej, szarvai közt ötágú csillag, jobbra rózsza, balra félhold, mindhárom arany.

A jobb alsó mezőben van a román szörényi hátság cimere, melyet most állapítottak meg és amely arany színben Trajan hidját ábrázolja, melyből két ivnyilás látható. A hidon ugyancsak aranyos oroslán látható.

Balra a régi erdélyi nagyfejedelemség, a körösi és máramarosi részek cimere van. Ezt a mezőt keskeny vörös szalag két részre osztja. A szalag fölött aranycsőrű fekete sas, tőle jobbra arany nap, balra ezüst félhold. Alatta két sorban 7 ormozatos torony, a felső sorban négy, az alsóban három, mindeniken 2 ablak s egy csukott kapu.

E két mező közé mintegy háromszög alakú ék van szorítva, Dobrudza cimere két szembenéző, felkunkorodó testű arany delfin.

Középen kis paizs foglalja magába a Hohenzollern ház felügyelt arany-ezüst cimereit. A nagy paizsot két arany oroslán tartja, melynek farka hátukra kunkorodik. Az oroslánok bizanci stílusban vannak cizellálva és arany arabeszkben állanak. A nagy cimerepaizs fölött van Románia acélkoronája pontosan az eredeti után másolva. A cimerepaizs alatt I. Károly király rendjének láncja, ez alatt pedig kék szalag, a Hohenzollern ház jelmondatával: Nihil sine Deo.

Az egész cimere arannyal szegélyezett és hermelinnel bélelt diborszínű paláston van, fölötté a királyi koronával.

A Jugoszlávia merényletsorozata

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Belgrád, július 31. Draskovics belügyminiszter ellen elkövetett merénylettel kapcsolatban megindított vizsgálat megállapította, hogy az összeesküvők csaknem az összes vezetőállásban levő politikusok ellen merényletet terveztek. Sikertelenül megtalálni azt a névsort, amelyen összeállították azoknak a neveit, akiket a kommunisták halálra ítélték. Ezen a névsoron szerepel Pasics miniszterelnök, Pribicevics belügyminiszter, Hribar a skupstina elnöke és több szociáldemokrata képviselő. Az utóbbi napokban több politikai fenyegető levelet kapott, amelyben bejelentik, hogy a kommunista terrorbizottság halálra ítélte őket. A kommunista képviselők klubjának helyiségeit a skupstina elnöke lezáratta és lepecsételtette.

A Draskovics belügyminiszter ellen elkövetett merénylet értelmi szerzője Rudolf Herzgorja volt. A hatóságok tízezer dinárt tütek ki jutalmul annak, aki a rendőrséget Herzgorja nyomára vezeti. Herzgorja 1914-ben Szerlecbáró bán ellen merényletet követett el és akkor tizenhatévi súlyos börtönrre ítélték. A forradalom alkalmával Herzgorját szabadlábra helyezték.

A skupstina pénteki ülésén rendkívüli intézkedéseket léptettek életbe a kommunisták ellen. A kommunista képviselők mandátumát megsemmisítették. A belügyminiszter már intézkedett az új választások megjelöléséről. A választásokat övenyelve kerülésben fogják kiírni. A kommunista képviselőket minden nyilvános testületből kizárták. Azokat a tisztviselőket, akik valamely kommunista szervezetnek tagjai voltak elbocsátják állásuktól. A szerb kormány diplomáciai uton követeli azoknak a külföldre menekült személyeknek a kiadását, akiknek részük volt a Draskovics ellen elkövetett merényletben.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	877
Kiadóhivatal	844
Z. H. Sz.	558

Alkotások

Gyors és erős tempóban halad előre a kórház-akció. Akik az idevaló zsidóság munkamérlégekbe a kórház tételt beállították, nagyon jól tudták, hogy olyan becsületbeli adósság ez, amely már régen esedékes. Fizetni kell, még pedig gyorsan. Hát ők fizetni akarnak.

A kórház-ügy azok közé az ügyek közé tartozik, amelyeket nyíltan megellenezni nem lehet. Komoly ember nem mondhatja azt, hogy a zsidókórház fölösleges. Ilyen álláspont kemény szívvel vallana és a legtöbb zsidó szereti, ha jó embernek nézik. Olyan ember tehát, aki a kórházépítést ellenézi, kevés akad Kolozsváron, de olyan astán, aki nem bánja, ha fut is a szekér, csak lassan fusson és evégből a kereket óvatosan megkötö, elég akad.

Ez elég kényelmes álláspont. Az ember nem gáncsol, hanem inkább tisztességesen elébe áll a nekiváramodóknak és azt mondja: sohasé jó a nagy sietség. Ez csak nem akadékoskodás. Nem hát. Ez csak olyan előrelátás, amit mindenki a nagyapjától örökölt.

Csak azt ne higgye senkise, hogy épen csak a kórház ügye rebent fel az óvakodókat. Akármint akarjon is alkotni a zsidó kulturisztón, minnyárt nagytanácsba ülnek a megfontolók. Kis akarásokat még elnéznek s ha valaki egy szerény löcöt dcsol össze, akkor még ők is részt vesznek a munkában, ha mással nem, hát azszal hogy a festett padra ők kötik a cédrulát: vigyázat, mázolvá!

De nagy alkotásokatól fázna. Nem kell kudarcotlón félni, ők mégis attól félnék. Széke oká van az opozíciójuknak. Egyszer az eszeme nem tetszik nekik, egyszer az ember ellen van kifogásuk. Néha elkésetnek tartják a mozgalmat, néha korainak. Legtöbbször pedig az az ellenvetésük, hogy nem kell annyit egyszerre akarni.

Arra nem gondolnak, hogy itt bizony sokat kell akarni, mert a muliban sokat mulasztottak. Kórház például már régen kellett volna Kolozsváron és amit a kórháson kívül alkotnak az is kellett és nem felesleges semmise, amit megépíteni még csak ezután fognak.

Ahol új alakulások új viszonyokat teremtetek, ott új eszmék érjednek és az alkotásra való hivatottság nem köli magát az ósiseghez. Bizony új emberek vetemednek sokszor arra a vakmerőségre, hogy a munkálkodásban elől járjanak. A régiék ne nézzék est nagy bűnnek, mert ha nagyon szigoruan vesszük, öreg zsidó ugyis kevés van Erdélyben. Talán egy-kettő. Két évvel ezelőtt még csak amolyan fertály-zsidók voltak.

— **Ottescu pénzügyi vezértitkár szemlélt.** Bukarestből táviratozzák: Ottescu Nikolaj pénzügyi vezértitkár a pénzügyigazgatóságok megvizsgálására ma Erdélybe utazott. (Damian.)

— **Öngyilkos lett „Forestire” vezérigazgatója.** Dr. Miszics Konstantin, a román fakitermelő vállalat vezérigazgatója vasárnap fölbölte magát brassói lakásán. A kolozsvári iroda telefonon értesült a vezérigazgató haláláról. Miszics dr. most érkezett Budapestről és hétfőn Kolozsváron kellett volna lennie. Az iroda két vezetője Brassóba utazott, hogy részleteket tudjan meg a történetekről.

— **Felhívás Kolozsvár kereskedelmi és iparkamara felhívja az összes kereskedő és iparos cégeket,** hogy az augusztus 2-án délelőtt 11 órakor a kormány képviselőiben a mintavásár ünnepélyes megnyitására Kolozsvárra érkeső T. Cudabu miniszter ur fogadtatására a pályaudvaron jelenjenek meg. Öltözet fekete szakett.

— **Aradon vámolják el az export-árúkat.** Aradról írják: Ezideig úgy az export, mint az importárúkat Kurtics állomáson vámolják el. A vámolás, tekintettel arra, hogy Kurtics állomás nem képes nagyobb számú vonatokat befogadására, nehézkösen ment. A vámolás meggyorsítása érdekében a vámigazgatóság elrendelte, hogy azután az összes exportárúkat Aradon kell elvámolni. Kurtics állomáson ezután csak a személy és gyorsvonatokat, meg az importárúkat szállító tehervonatokat vámolják.

— **Próbavágást rendeznek a mézszárosok.** A Munkaadók Szövetségének kolozsvári mézszáros és hentesipar szakosztálya átiratot intézett az újságírószervezethez, mely átirat a következőket tartalmazza: A kolozsvári ármegállapító bizottság az élelmiszerek legmagasabb árának megállapításánál mindig önkényesen és ötletszerűleg járt el. Hasonló módon történt a két legutóbbi maximálás alkalmával. Jóllehet, a miniszteri rendelet kötelezőn írja elő, hogy az ármegállapító bizottság tagjai szigoruan vesenek számot a helyi piac beszerzési áraival. Tekintettel arra, hogy a kolozsvári mézszárosok és hentesek többszöri intervenciója eredménytelen maradt és a várostól is hiába kérték a próbavágás megejtését, saját kezdeményezésére augusztus harmadikán reggel nyolckor a város összes társadalmi osztályainak részvételével próbavágást rendez a központi vágóhidon. A megejtendő próbavágásra az újságírószervezetet is meghívják azszal, hogy lehetőleg minden lap egy-egy munkatársával képviseltesse magát.

— **A hadikárok megtérítését október elsején kezdik meg.** Bukarestből jelentik, hogy a pénzügyminisztérium intézkedése szerint a háborús károk kifizetése október 1-én kezdődik. Addig megállapítják, ki mennyit kap és teljesen befejezik az előzetes munkálatokat.

— **A trianoni békeszerződés ratifikációs okmányainak aláírása.** Az „Adeverul” jelenti Párisból, hogy a trianoni békeszerződés ratifikációs okmányainak kicseréléséről szóló okiratot Románia részéről Ghica herceg, Magyarország részéről pedig Praznovszky írták alá.

— **Gaster főbbi leányának nyakéke.** Aradról telefonálják: Dr. Gaster Mózes, a londoni spanyol zsidó hitközség főrabijja nem egyedül jött Aradra, hanem magával hozta leányát is. Mikor az állomáson megtörtént a fogadtatás és a vendégek autón bementek a Központi-szállodába berendezett lakásukra Gaster dr. főbbi leánya észrevette, hogy nagyértékű nyakéke utazásközben eltűnt. Azonna telefonáltak az állomásra, de ekkorra már a vonat elindult. Ekkor a főbbi Gritta rendőrprefektushoz fordult segítségért. A prefektus azonnal meg is tette a szükséges lépéseket a nyakék visszaszerzésére. Táviratozott Mária-rádnára, ahol átkutatták a vonatot és megtalálták az értékes ékszert, abban a szakaszban amelyben a főbbi és leánya utazott.

— **Egy turista szerencsétlensége.** Az osztrák havasok között gyors egymásutánban és teljesen azonos módon öt turista tűnt el nyomtalanul. Most egy újabb eltűnési eset tartja izgalomban a veszedelmes környék lakosságát. Klein Mór bécsi fiatalember az új áldozat. Az esetet az teszi bonyolulttá, hogy Klein eltűnése nem hasonlít az előző esetekhez. Klein gyakorlati turista volt és két barátjának kíséretében indult el a Rex nevű hegy megmászására. Barátai nem tudják, hogyan tűnt el mellőlük. Klein holttestét később megtalálták, ami arra enged következtetni, hogy Klein halását következtében halt meg és eltűnése sz előző esetekkel nincs összefüggésben.

— **A hóhullámok felgyújtottak egy községet.** Marosvásárhelyről jelentik, hogy az abnormális hó hullámai felgyújtották Gernyeszeg községet. Lángokban áll az egész község. Marosvásárhelyről kivonult a tűzoltóság, de csak több órai munka után sikerült lokalizálni a tüzet.

— **A Fehér Bányák lakói nem akarnak kiköltözködni.** Az Uj Kelet megírta annakidején, hogy a str. Regele Ferdinand (Ferenc József-uton) lévő Fehér Bányák palota gazdát cserélt és az új tulajdonos, aki az épületet szállodává akarja átalakítani, összes lakóinak felmondott. A lakók a felmondást nem vették tudomásul és nem akarnak kiköltözködni. Jelenleg az a helyzet, hogy a lakók erőlyes fellépése miatt az új háztulajdonos nem foghat hozzá a szállodai terv keresztülviteléhez. Minthogy a lakókat még sokáig nem lehet megfelelő módon más lakásokba elhelyezni, valószínű, hogy Kolozsvárnak egyelőre nem lesz új szállodája.

— **Károly exkirály kölcsönt kapott.** Bécsből jelentik: Károly exkirály részére Sacharow bécsi bankár nagyobb összeget kölcsönzött a restaurációs politika céljaira.

— **Külföldön gyártják a Zepell-eket.** Párisból jelentik: A „Zepelin”-léghajókészítő társaság igazgatósága tegnap ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy mivel az antant Németországban megtiltotta a léghajó gyártását, a társaság külföldre fog költözködni és ott folytatja munkáját. A legtöbb telepet Amerikában fogják felállítani.

— **Vázsonyi podgyászát ellopták.** Vázsonyi Vilmos volt igazságügyminiszter feleségével Ems fürdőbe akart utazni az osztrák expressszel. Vázsonyi feleségével beszélgetett a vasúti kocsi előtt s ezalatt ismeretlen tolvajok ellopták összes utipodgyászait, amelyben benne voltak Vázsonyiné ékszerei háromszáz ezer korona értékben és az utlevelek, úgy, hogy a volt igazságügyminiszter nem kezdhette meg utazását.

— **Belefult a Szamosba.** Vasárnap délelőtt a Szamos a Török-vágás mellett egy ismeretlen tizenhét-tizenkilenc éves fiú holttestét vetette ki a partra. A közelben lakók jelentést tettek az esetről a rendőrségnek, ahonnan Chifor bűnügyi rendőrkapitány és dr. Ostaea tisztiorvos ment ki a helyszínre. Időközben megérkeztek a mentők is, akik élelészési kísérleteket végeztek, de eredménytelenül. Az orvos konstataciója a halált, a rendőrkapitány pedig a helyszíni kihallgatások alapján megállapította, hogy az ismeretlen fiú korán reggel egy másik fiatal emberrel fürdőni ment, a Szamos partján egy ott legelő lovon lovagolni kezdett, majd behajtott a folyóba és medrében le-feljártatta a lovat. Eközben örvénybe került, amelynek ereje ledobta a ló hátáról. Egyideig megpróbálta, hogy az örvényből kimeneküljön de a víz sodra lefelé nyomta és nemsokára elmerült. Teste, amelyet az ár rövid idő múlva a partra vetett, kaviestól és fagyókerektől össze van sebezve. Kitérére vonatkozólag öltözetéből és az egyes vallomásokból az tűnik ki, hogy az egyik kolozsvári cipészműhelyben volt inas. Holttestét boncolás végett, beszállították a törvényszéki orvostani intézetbe. A nyomozás megindult.

— **Megszökött fegyenc.** Az ügyészség tegnap jelentést tett a rendőrségen arról, hogy Heiser Gyula fegyenc vasárnap délelőtt tíz óra körül megszökött cellájából. Heiser, aki betörésért volt elzárva, kifeszítette cellája ablakán a rácsokat és úgy szökött meg. A nyomozás megindult.

— **Tűz a nagyváradi pályaudvaron.** Nagyváradról jelentik: Vasárnap hajnalban a nagyváradi főpályaudvar 2. számú áru-raktára gyulladt. A tűz egy gyúlékony anyagot tartalmazó ládában keletkezett, amelyből a lángok néhány más ládára is átcsaptak. A pályaudvari őrség idejében észrevette a tüzet és tovább terjedését megakadályozta. A kár jelentélen.

* **Csedás hatásva** araszpítő és finomító a Földes Margit öröme. Zártalan, ártalmatlan, rögtön szépt.

Litografia SZIDON Lugos vezérképviseletet Erdély részére Szilágyi Ferencz, Cluj, Piata Unirei 24. Telefon 808.

* **Dr. Singer Dávid** lugosi ügyvéd irodáját Bukarestben, Str. Piata Amzei 15 bis alatt folytatja, ahol megbízásokat elfogad.

* **Karlsbadi porcellánárny, Bindskeopf** préselt üvegtábla és cseh táblaüveg érkezett nagy mennyiségben Ficsók üvegüzletben Cluj, Piata Unirei 12.

KOZGAZDASAG

A külföldi biztosító intézetek felszámolása. A „Monitorul Oficial” egyik utolsó száma nyilvánosságra hozza a külföldi intézetek felszámolásáról szóló kormányrendeletet. A rendelet szerint mindazok a biztosító intézetek, amelyeknek főzetei Németországban, Magyarországon vagy Ausztriában vannak 30 napon belül kötelesek mindennemű biztosítási tevényt beszüntetni. A régi biztosítási üzemek végleges lebonyolításáig azonban a különböző életbiztosítások, eső és jégkár biztosítások utáni járadékokat az érdekelt intézetek még felvehetik, de a begyűlt összegeket román állami pénztárnál kötelesek elhelyezni. A román állampolgárok biztosításai más intézeteknek a kormány előzetes engedélye nélkül nem adhatók át. Uj biztosító intézeteket a kereskedelmi törvény alapján már nem lehet bejegyezni. Az 1918. november 3-án után bejegyzett biztosító intézeteknek, amennyiben működésüket folytatni óhajtják, a kormánytól külön engedélyt kell kapniok.

Szeptember 25-én életbe lépnek az új adótörvények. A „Dacia” jelentése szerint a pénzügyminiszter tudatta az ország összes pénzügyi hatóságait, hogy a törvényhozás által elfogadott új adótörvények 1921. szeptember 25-én életbe lépnek. Bukarestből azt jelentik, hogy Titulescu pénzügyminiszter Sinajába fogja összehívni az összes pénzügyi vezérigazgatókat, hogy az új adók alkalmazására nézve instrukciókkal lássa el őket. Azután Bukarestbe fogja rendelni az összes nagromániai pénzügyigazgatókat is és tudomásukra adja az új adók végrehajtására vonatkozó utasításokat és határozatokat.

Oroszország aranyért akar gabonát Romániától. Jassiből jelentik, hogy a román és az orosz gazdasági megbízottak között folyó tárgyalásokon a szovjetkormány képviselői ajánlatot tettek a román kormánynak nagyobb mennyiségű gabona bevásárlása ügyében. Az ajánlat szerint Oroszország aranyban fizetné a gabonát még pedig teljes összegében a szállítás megkezdése előtt. Az ajánlatot a román kormány már elfogadta, amikor a francia belügyi hivatal bejelentette, hogy amennyiben Franciaországnak nagyobb követelése van Oroszországtól, a szovjetkormány aranykészletére igényt tart és azt le akarja foglalni. A szovjetkormány külügyi népbiztosa most érintkezésbe lépett a francia kormánnyal, hogy a nehézségeket elhárítsa.

A Banca Nationala vagyonadója. Bukarestből írják, hogy a pénzügyminiszter az utóbbi napokban több ízben tárgyalt a Banca Nationalával, a bankra kivetendő vagyonadó tárgyában. Az új vagyonadó törvény ugyanis kivette a Banca Nationalát e törvény rendelkezései alól és külön törvény fogja szabályozni a bank által fizetendő vagyonadót. Az adó megállapítása előtt sor kerül a bank alapszabályainak megváltoztatására is, úgy hogy több joga és előnye lesz az eddigiekénél.

A félgyártmányok kedvezményes vámja. Bukarestből közlik: Legközelebbi rendelet jelenik meg, amely kimondja, hogy azokra a félgyártmányokra, amelyeket Romániában nem gyártanak, az előírt vámtételek 1/4-e fizetendő. A pénzügyminisztériumnál működő ipari bizottság felülvizsgálja ezeknek az ilyen áruknak számláját, amelyhez az illetékes iparkamara véleményét kell csatolni. Az ipari bizottság véleménye alapján szállítja le negyedére a vámhivatal az előírt vámtételeket.

Előírték a szesz kivitteli illetékek Magyarországon. Budapestről jelentik: A hivatalos lap közli a pénzügyminiszter rendeletét a kivitteli illetékek módosításáról. A rendelet augusztus 31-én fölfüggeszti amaz intézkedés hatályát, amely szerint égetett szesz folyadékot kivitele alkalmával literenkint 12 korona kivitteli illeték fizetendő.

Valutapiac:

Páris, július 31. Bukarest 160/8, London 4694/50, Newyork 1816, Milano 551/2, Svájc —, Prága —, Berlin 161/8, Bécs —, Hága —, Athén —, Zürich 215/50.

SPORT

Az országos atlétikai versenyek eredményei

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Az országos atlétikai versenyek második napja a legteljesebb sportsiker jegyében folyt le. Az óriási hőség dacára a tribün zsúfolásig megtelt kolozsvár sportközönségével, amelynek ez alkalommal igazán szép sportélményben volt része. Hozzájárult ehhez elsősorban a példás rendezés, amely az érdekes programot a legördülékenyebben bonyolította le. Az első nap előfutamai után a második napon a döntő versenyek kerültek sorra és majdnem minden atlétikai ágban megjavították a román országos rekordokat, sőt némely számban nemzetközi viszonylatban is jelentős eredményeket értek el atlétáink. A második napi versenyek is a trónörökös személyes vezetése alatt folytak le.

A részletes végleges eredmények a következők:

Helyből magasugrás. Román rekord 1 m. 36 cm. Első Pelle (KAC) 1 m. 41 (rekord), második Péter (KAC) 1 m. 38 cm., harmadik Constantinescu (St. R.)

2. Rudrugás. Román rekord 2 m. 82 cm. Első Vajna (KAC) 1 m. 98 cm. (uj rekord.) Második Vasu (SSSU) 2.92 cm.

Helyből távolugrás. Román rekord 2 m. 76 cm. Első Péter (KAC) 2 m. 99 cm. (uj rekord.) Második Scheirich (TAC). Harmadik Polle (NAC).

Kalapácsvetés. Román rekord 26 m. 83 cm. Első Bodea (SSSU) 34 m. 18 cm. (uj rekord.) Második Morár (SSSU) 31 m. 18 cm. Harmadik Zsigmond (MSE) 31 m. 17 cm.

Kalapácsvetés. Első Bodea (SSSU) 34 m. 18 cm. (uj rekord.) Második Morár (SSSU) 34 m. 05 cm. Harmadik Zsigmond (MSE) 31 m. 17 cm.

100 méteres síkfutás. Első Péter (KAC) 11 mp. (rekord). Második Steinfeld (ATE). Harmadik Steinfeld (TAC).

Súlydobás. Első Morariu (SSSU) 12:55. Második Wolf (ATE) 12:37. Harmadik Z. Pop (SSSU) 11:29.

110 méteres gátfutás. Döntő. Első Imre (Haggibbor) 17 3/8 másodperc (rekord.) Második Kacsó (MSE). Harmadik Bojin (Univ).

800 méteres síkfutás. Első Schwellengraber (AAC) 2 p. 11 mp. (Uj rekord). Második Bukovinszky (TAC). Harmadik Beke (KASE).

400 méteres síkfutás. Első Steinfeld (ATE) 54 1/5 mp. (rekord). Második Nemes (SSSU). Harmadik Heim (TAC).

Hármasugrás. Első Péter KAC 12:18. cm. (rekord). Második Pelle NAC. Harmadik Z. Pop. SSSU.

200 méteres síkfutás. Első Péter KAC 23 3/8 m. (rekord). Második Schmidt TAC.

Gerelyvetés. Első Uitz (Ujlaki) SSSU 48 m. 10 cm. (uj rekord). Második Vass VSC. Harmadik Corcan SSSU.

400 méteres gátfutás. Első Nemes SSSU 62 mp. Második Imre Hagg., aki az egyik gát átugrásnál elesett.

4 100 méteres staféta. Első TAC 77 4/8 mp (rekord). Második ATE. Harmadik KAC.

Magasugrás. Első Stefan TAC 170 cm. (rekord). Második Péter KAC 165. Harmadik Scheirich TAC 155.

110 m. gátfutás. Döntő. Első Imre (Haggibbor) 17 3/8 másodperc (rekord). Második Kacsó MSU Harmadik Bojin (Univ).

Dizkosztetés. Első Uitz (Ujlaki) 4086. Második Pop Univ. 36-72. Harmadik Wolf ATE 45-2

1500 méteres síkfutás. Első Schwellengraber AAC 4:33 (rekord). Második Bukovinszky TA Harmadik Beke KKASE.

Távolugrás. Első Pop. Univ. 5.82. Második Nemes Univ. 5.68. Harmadik Péter KAC 5.77.

5000 m. síkfutás. Első Folker T. 18.11 mp. Második Belu Univ. Harmadik Halasi T.

Torda: Haggibbor—Tordai SC 9:0 (6:0) Gyönyörű játék után fölünyesen győzte le a m. heti kudarc után magát megemberelő Haggibbor csapatát a TSC csapatát. Az egész mérkőzés folyamán a Haggibbor támadott és gyönyörű játék után 1 ményi (5), Weisz (3), Farkas I. (1) góljával a zónság lelke tüntetése mellett hagyja el a pályát Cincár jó bíró volt.

Nagyvárad: Törökvs (Budapest)—Egyetérté 6:0 (3:0). A pesti csapat fölünyes játékkal győzött.

Dés: KMTE—Unió 2:0 (0:0). Biró: Mezei.

Marosvásárhely: Kadima—Nyáradszeredei S 2:0 (1:0). Szövetségi díjmezőzés. A marosvásárhelyi zaidó csapat stílusos játékkal győzött.

Bomlik az UTK. A koscei „Szabadság” írja: Az ungváriak kitűnő csapatán a bomlás jelei mutatkoznak. A hírek szerint Hegyi II. Kolozsvárra utazik, ahova az erdélyi turné alatt költötte le magát. Vele megy természetesen bátyja, a kitűnő Hegyi I. is. Ciferber-nek, aki állami tisztviselő, fellettes hatóságai kívánságára az ungvári CsSK-ba, a cseh csapatba kell belépnie. Kolbasát pedig, a centerüket nemrégiben elhelyezték Ungvárról. Így a csapat erősségei mind távoznak, és csak a gyenge rész, néhány helybeli nevelt játékos marad. A kitűnő képességű UTK bomlása nagy veszteség Kelet-szlovenszko sportjára.

SZINHÁZ

Die erste Liebe — Chanele die Näherin

— A Bécsi Jiddis Színház vendégjátéka —

Szombaton este a Jiddis Színház együttese „Die erste Liebe” (Első szerelem) című háromfelvonásos „előképet” adta tehetséggel és igyekezettel. A zenés darab témája a szomszédoktól került elő, de alakjai zsidók. Kétfajta gazdag: olyan, aki a jó szerencséből (vagy isten adományából) magasabb életstandardot csinál, jól nevelteti gyermekeit, közszélekre áldoz, maga iránt közbizalmat ébreszt és olyan, aki a vagyonszerzés meccsarától nem tisztítja le magát, szűkebb házi élete marakodás, az üzleti sivárság Kain-bélyegként átöröklődik gyermekeire is; a jómódnak a két típusa Jicchok Hers Horovitz és Chajim Fischer lemergi kereskedők. Az előkelő Horovitz hajba jut; balul sikerült üzleteivel kisemberek rábizott pénzei is veszályban forognak, ő maga az erkölcsi és anyagi tönk szélén. Ez legjobb alkalom a fiatal Fischer számára, hogy a tüneményes Horovitz Chavát magához kaparítsa. A leánynak van ugyan „első szerelme”, Feldmann zenész, de egy lelki vihar után mégis a család megmentését határozza el: felesége lesz Léb Fischernek. Az üzlet mindkét részen rendbe jött, de Lébnek éreznie kellett, hogy Chave csak felesége, nem hitvese; három esztendeig nászgyárhoz nem közelíthetett, nem ölelhetette; szűzi csókját konokul rá nem lehetett az asszony. Három évig a bosszu vad tiranizmusában kéjelgett. Az ura láthatva fehéren káprázó hahos testét, csikósan feszes járása, nőstényes hajlása csak sürítésék a fogvicsongató férj verét, parázna képzelődések csak bomlasszák agyvelejét. A bűnhődés irtózatos volt, Léb beleőrült az asszony bosszujába. Egy világos percében belátta bűnét, válást és tartásdíjat ígért a nőnek. Ez a gesztus kiengesztelte az asszonyt. Zene, tánc, új igazi lakodalom.

A darab sok konstruktív és rendezésbeli kezdetlegessége mellett nagyon jól érvényesül: minden színész a maga helyén volt. Brin az öreg Horovitz szerepében, mint hitéleti és társadalmi előkelőség pompásan alakított; feleségét Blind Aranka játszotta nemes tónusban, zsidó anyák megható keresetlenségével. Chavét Stramerne asszony adta kitűnően, Léb Fischer Stramer játszotta — különösen az örület jeleneteiben — sok realizmussal. Streng az elbutult, elgarasodott vén kufár szerepében volt mulattató, Flaumné asszony pedig mint Chaim felesége ragyogtatta kivételes talentumát, kisebb szerepekben is elsőrangúak voltak: Rabinovitz Klára, Stein és H. Klein.

Vasárnap este amerikai darab ment, ezuttal az ötfelvonásos „Chanele die Näherin” című drámai operett, amelyben a gyáros kénytelen kitenni Chanélet és öreg apját a gyárból, mert a leány sokat barátkozik a gyáros Arnold fiával, aki emiatt nem csinálhat pénzes partiet. Csakhogy a baj már megesezt, Chanelenek gyermeke született. Az öreg hajthatatlan ma-

Papirkereskedők, könyvnyomdászok figyelmébe!

Szíves tudomására hozzuk üzletfeleinknek, hogy üzlethelyiségeinket meg-nagyobbítva — a szakmához tartozó, minden létező cikkel kiegészítve Unió-u. 13-Str. Memorandumul, a „Mercur” utcai helyiségébe helyeztük át. Egyben felhívjuk b. figyelmüket, hogy a közeli iskolai idényre az összes iskolai szerek raktáron vannak, ugymint: füzetek, körzők, tollak, rajztáblák, stb.

„METEOR” papír- és írószerek nagykereskedés Cluj — Kiplozsvár.
TELEFON-SZÁM: 14-50.
SÜRGÖNYCIM: „BERBOR.”

rad kilenc esztendeig, amíg a gyermek meg nem halt. Arnold aztán elvehette Chanélet, egyrészt mert kitűnő volt, hogy titokban már amugyis hites felesége volt, másrészt mert a gyár krízisét Arnold öccse, Max intézhette el gazdag házassággal. Kilenc éves krízis — ez Amerika!

De azért a szereplők megint jók voltak. Brin az öreg szabót játszotta, tiszta művészet-tel, ahogy feltört belőle az elaggott proletár-
nok fájdalma, hontalansága, becsületében való megaláztatása, az olyan szinpadai munka volt, amire sokáig fogunk visszaemlékezni. Stramerne Chanele szerepében új, eddig ismeretlen oldaláról mutatkozott és mint drámai hősnő némi jelenetben művészetet produkált. Stein a gyárost adta, Stramer Arnoldot igen jól. A többiek, Klein, Rabinovitzné, Blind Aranka és a pompás Streng megérdemelték a tapsot. Flaumné mint mama és kis leánykaja Harry szerepében voltak kitűnők. (sz. i.)

A mozgó műora: A Szinkor-mozgóban; Kedden, szerdán Xa-Xa negyedik fejezete: „Utolsó megpróbáltatások”. — Csütörtök, péntek, szombat, Xa-Xa ötödik és utolsó fejezete: „Az édes otthonban”. — Vasárnap, csak egy napig az olasz Ambrozio-gyár, poétikus meséjű, fényes illatú, fantasztikus drámája. „A halál mátkája”. Főszerepben Maria Carmi. — Egyetem-mozgóban; Kedden a nagy amerikai kalandor-sorozat, a Selig-gyár remeke, „Milliók a kofferben” meg, az ötödik rész. Szerda, csütörtök ugyanezen film-kolosszus hatodik része kerül bemutatásra. Péntek, szombat az Ufa-gyár egyik legszebb filmje, „Az örök ifjúság”, fantasztikus filmdráma, főszerepben Carolla Toelle és Werner Krauss. — Uránia-mozgóban; Kedden, a Gaumont-gyár nagyszabású műve, „Judex újabb megbízatása”, főszerepben a „Judex megbízatása” című film, világszerte megkedvelt címszereplője, a francia filmszínész legelője: René Cresté. Maga a darab irodalmi értékű, amellyel trükkökkel, merész színész-produkciókkal tarkított, meséje érdekfeszítő és René Cresté szinte önmagát felülmúlva tökéletes alakítást ad benne.

Főszerekesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. tá.
Szerkesztőség: Calea Reg. Fordinaud (v. P. József-utca) 48.
Kiadóhivatal: Szentelek-utca 1/a.

As Uj Kelet előfizetési árai:
Egész évre 380.— L. Negyed évre... 100 L.
Fél évre... 200.— L. Egy hónap... 40 L.
Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 1.50 L.

NEUMANN M.
férfi- és leányruha áruház
CLUJ — OLOZSVÁR — FOTER.
Fresko férfi-öltöny tiszta gyapjú Lei 750.—

בשר KÁVÉCSARNOK מים
és étterem jóitalok, naponta friss házisütemények
GRÜNFELD-nél
Oradea-Mare, Str. Saguna (v. Kapucinus-utca) 6
Pontos kiszolgálás!! — Szolid árak!

A legjobb rum- és likör-essenciák 75 lei — Kétszázleteres árban kaphatók
Glück Henrik gyárában
Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. 1253
(v. Kolozsvári-u.) 74

Legelőcsőbb bevásárlási forrás!
DEUTSCH K. I.
üveg és porcellán nagykereskedés r. t.
Oradea-Mare — Nagyvárad,
Str. Nicolae Jorga, v. Zöldfa-u. 4.
Telefon 71 Interurban
Állandó nagy készletek fehér, kristály, üveg, karlsbadi porcellán, diszmu- és konyhaberendezési cikkekből.

Externa nemzetközi szállási és vámolási vállalat
Központ: Oradea-Mare. 1235
Fiókok: Bihar-pápai, — Bihar-kereszt, — Nagyszalonta, Kötégyan, Halmi
Nemzetközi transportok. Állandó gyűjtővagonok Wienből, Budapestból és a külföldi nagyobb városokból. — Állandó belföldi gyűjtőforgalom.
Sürgönycim: „EXTERNNA” — Oradea-Mare

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek
prima minőségben legelőcsőbb árban kaphatók
Táblaüveg — Ablaktapasz
Kristályfehér üvegáruk — Porcellánáruk — Wilhelm-burgi ködedény — Keretlecek
wagontételben is kaphatók
Komlós Testvérek-nél
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD
Kérjen árajánlatot!

A Bécsi Jiddisch Társulat vendégjátéka az Apolló (Biasini) helyiségében. Ma, kedd este színrekerül: Életkép „DIE MISCHEMEDES” Életkép

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lel. Vastagabb betűvel 2 lel. Legnagyobb apróhirdetés ára 10 lel.

Utlevélek láttaozását gyorsan, garanciával elintézik. — Ertekezni Rosenzweig főosztályában, Str. Juliu Maniu (Deák Ferenc-utca) 6.

Szerdán Bucurestibe utazom, utlevélek vizumoztatás végett elfogadtatnak Erdélyi divátaruházban, — Calea Reg. Ferdinand 22. szám alatt.

3-4 hétre csinosan butorozott szobát magas díjazással keresek. — Cím a kiadóhivatalban.

Butorozott szobát lehetőleg központban keres gyermektelen házaspár. — Jól fizetek, közvetítőt díjazok. Ajánlatok „Főmérnök” jellegre Friedmann könyvkereskedésébe kéretnek.

Két urileány sürgősen keres feltétlen uri családnál lakást teljes ellátással, lehet egy családnál, de lehet külön is. — Szíves ajánlatokat Közellátáshoz, Főter 22.

Enyv kilója 17 lel, 100 smirlingpapír 30 lel. — Utánvétellel szállít. Vértess Adolf, Nagybánya. 2249-1

Balancmérleg hitelesítve 1249

kg 3 5 10
Lel 280.— 300.— 360.—

Páncéldulvlakat 1 dzt Lel

85 45 55 65 75 mm
80.—96.—120.—160.—200.

postán, franco utánvétellel
Stern vaskereskedésében

Oradea-Mare
Nicolae Jorpa [Zöldfa-utca] 10. szám

REA vészegénységben, idegbetegségben, az ivarszervek idült bántalmában szenved, vegye meg a páratlan gyógyhatású — fürdői célokra használt — kitűnő vásártelki természetes vaslépsőt (Eisenmineralmoor, Moorsalz) kapható minden mennyiségben a

Rózsa nagydrogeriában
(Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii 26. Mátyas kir. tér) 1215

GOLDSTEIN, WEISZ ES DAVIDOVITS
1904
óra és órakerékek nagyban
ORADEA-MARE,
Ferdinand király-u. 8

600 mm nyomtávu
70 HP 4 csatlós Schwartzkopf berlini gépgyárában 1917. évben épült iparvasuti mozdony, teljesen jó állapotban, alig volt használatban — **ELADÓ**
Megtekinthető: **BRÓDY TESTVÉREK** üzemében **TIBISCU** (Zsuppa via Karánsebes)

Csak egy ut vezet az erdőbe, egészséghez a páratlan helyre
HIGIEA SOSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszeti Gyár 1214
CLUJ — KOLOZSVÁR

KRISTÁLY
Fest, tisztít. TELEFON 500, 11-21

Héber gyorsírás tankönyve
Hasztenografia Haivrit. — Megrendelhető a Zs. N. Sz. könyvostályában. — Ára 30 lel

FIAT TEHER-AUTÓK FIAT
35 HP 2 1/2 TONNÁS
KAUSCHUK BANDAGEAL
Legellenállóbbak és legtakarékosabbak. — Legnagyobb könnyedséggel fut — a legmagasabb emelkedéseken is. Különböző teherautók és **TURISZMÁK** állandóan kaphatók
Uzinele Metalurgice Bucuresti,
Fabrica de Chibritur 24. Telefon 2—2

Kereskedők figyelmébe!
Nagy küldemény friss és tartós
citrom érkezett
Azonkívül szardellagyűrűk, szardíniák, mindenfajta gyarmatárak és déligyümölcsök a
Katz és Berndt céghez,
ahol a legolcsóbb napi áron lesz kiárúsítva
Telefon 3—97

Üzletátalakítás miatt leszállított árban kaphatók mindenemű ákszerek, orléstneműek, zseb-, fall-, ingó- és asztali díszorák **Grünfeld Józsefnél,** Wesselyni Miklós-utca 21. sz.

AIDA
Cigarettapapír és hüvely
BÉKEMINŐSÉG!
MINDENÜTT KAPHATÓ

BLUMENFELD ÉS SIMON
RT. CLUJ 1208 Bor, szesz, nagykereskedés, likőr- és rumgyár
Ajánlja saját főzést szilva-, seprőlalínkját és cognacját, kitűnő likőr- és rumkülönlegességeit, valamint finom uradalmi fajborait
Str. Juliu Maniu (v. Szentegyház-u.) 22

Saját érdekében ne cserélje össze a céget
NAGYBANI rövid-, kötött-, díszmü- és gyermekjáték-üzletemet saját raktárámba helyezem át
Eisenstädter Fülöp
Str. Regina Maria (Deák F.-u.) 13
Minden cikket leszállított árban árusítok

„ZEA” ELSŐ ROMÁN KRÉTAGYÁR R.-T.
STRADA PARIS 30 CLUJ TELEFON: 10—77
Gyárt mindennemű krétát ugymint: iskola, kavéházi, billiárd, erdészeti és szabó krétát
ISKOLAI KRÉTÁKBÓL ÁLLANDÓAN NAGY KÉSZLET RAKTÁRON ISKOLAI SZEZONRA AZONNAL SZÁLLITHATÓ!
Gyártmányaink a külföldieket felülmúlják és tetemesen olcsóbbak

Alapított 1911-ben | **HERCZ IMRE** | Alapított 1911-ben
disznózsír- és szalonna nagykereskedő
ORADEA-MARE—NAGYVÁRAD
Napi árban szállít bérmentve, bármely állomásra 1a 3/100-as fehér sózott szalonnát és szavatolt disznózsírt

„METROPOL”-ban Caffe-restaurant és elsőrangú cigányzene esténként (1206)

Tulhalmozott raktár redukálása következtében mindennemű fűszer, gyarmat- és festék-árúinak árait — úgy nagyban, mint kicsinyben mélyen leszállította
a Kalmár Áruforgalmi R.-T.
Cluj—Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 42
Rész már 8:50-től 14 csigéig kapható

Szilágyi Eleonora R.-T.
Ajánlja: likőr, rum különlegességeit, Elsőrendű pezsgőt és borait. 1210 Szécs nagyraktár

Kereskedők figyelmébe!
Cérna nagymennyiségben állandóan raktáron (kutyafejű márka gar. 400yard)
Landesmann & Weisz Export-Import cég
az intrai (Olaszország) cérnagyár erdélyrezi kizárólagos képviselője és gyári lerakata:
Cluj, Palatul Urania (Radák-utcai oldal)

Budapest Svábhegyi Liget-Szanatorium
klimatikus diétás gyógyintézet — vészegények, gyomorbetegok, vese-, cukorbetegok és útlók részére. — Idegerősítő, hizlaló- és fogyó kurák

HÁZELADÁS!
Jó helyen fekvő és jó karban lévő
MAGÁNHAZ
szép nagy kerttel, melyben már 40 év óta jól menő éjjeli üzlet van, jutányos áron eladó
DRESSNANDT & TSA
Nagyszeben — Disznódi-utca 51 sz.

„Melissát” kérjen, ha finom cukorkát akar!

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v. Mátyas király-tér) 26.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjés- és waggonforgalom a külföld, valamint a belső minden irányból és irányába. — Fuvardíjvisszértékelés és felülvizsgálati iroda.